

Emma Lennström
Handläggare
Humanistiska fakultetskansliet

Humanistiska fakultetens remissvar på utredningen Kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning (Ds 2024:28)

Bilagt svar från Institutionen för mediestudier utgör humanistiska fakultetens svar på den remitterade promemorian Kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning.

Beslut att avge detta yttrande har fattats av prodekanus vid den humanistiska fakulteten professor Catrin Norrby 25-02-19 och föredragande samt handläggare har varit Emma Lennström.

Yttrande

2025-02-16

Mottagare

Kulturdepartementet

Ku.remissvar@regeringskansliet.se

Ku2024/01101

Stockholms universitet

Institutionen för mediestudier

Remissyttrande över promemorian Kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning (Ds 2024:28)

Stockholms universitet och Institutionen för mediestudier har ombetts att avge ett yttrande över en promemoria från Kulturdepartementet. Promemorian avser författningsförslag som man menar är nödvändiga för att Sverige ska kunna tillämpa EU:s nya mediefrihetsförordning. Denna antogs i april 2024 och ska i allt väsentligt börja tillämpas den 8 augusti 2025. Lagen behandlar i korthet bedömningar av mediekoncentrationen, anmälningsskyldighet och tillsyn. Promemorian ger också förslag som gäller utnämnan- de och entledigande av styrelseledamöter och VD i public service-företag vilka är föranledda av den lag om public service som betänkandet *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider* (SOU 2024:34) förordar. Dessa senare förslag som rör public service föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Förfrågan om ett remissyttrande har av oklara grunder sänts till fel adressat. Vi har därför haft mycket begränsad tid på oss för yttrandet och behöver fatta oss kort. Vi koncentrerar vårt yttrande till ett fåtal punkter.

Sammantaget menar vi att flertalet av promemorians bedömningar och förslag är genomtänkta och rimliga och kan bidra till en större transparens vad gäller den svenska mediemarknaden. Att olika leverantörer av medietjänster framöver ska ha en plikt att redovisa intäkter från statlig/offentlig annonsering finner vi vara ett bra förslag. Förslaget om att bygga upp en nationell databas över medieägandet i Sverige är synnerligen angeläget. Koncentrationen av medieägan- de har vuxit kraftigt och bör kartläggas och öppet redovisas. Enligt promemorian ska tillsynsmyndigheten (Mediemyndigheten föreslås i rollen) avgöra huruvida de koncentrationer på mediemarknaden som anmäls ”påverkar mångfalden av medier och medieinnehåll samt redaktionellt oberoende” (s. 53). Här bedöms att anmälningsskyldigheten ska motsvara vad som gäller enligt konkurrenslagen. Innebörden är att två separata anmälningar till två olika myndigheter görs, Konkurrensverket samt Mediemyndigheten.

Medlemsstaterna ska ange vilka kriterier som ska gälla för tillsynsmyndigheterna när bedömningen ”för hur en koncentration påverkar mediepluralismen och det redaktionella oberoendet” (s. 57) görs. Om Mediemyndigheten finner att en koncentration påverkar mediemarknaden negativt i fråga om mångfald och innehåll ska man samråda med den Europeiska nämnden för medietjänster som i sin tur avger ett yttrande. Detta yttrande ska sedan den nationella tillsynsmyndigheten rätta sig efter. Vilka innebär ett sådant yttrande kan ha framgår inte av promemorian (vi har inte haft de tidsmässiga förutsättningarna att undersöka vad EU:s mediefrihetsförordning anger).

Inom forskarsamhället har en kartläggning och diskussion av mediekoncentrationen pågått sedan lång tid tillbaka och vi hänvisar till Göteborgs universitets och Nordicom's remissyttrande där projekt som arbetat med frågan anges. Dessa kan bidra med stor kunskap och expertis på området.

Vi ansluter oss också till andras remissvar om att inga kompletterande bestämmelser krävs i nuläget vad gäller mediefrihetsförordningens reglering av leverantörer av medietjänsters innehåll på mycket stora onlineplattformar. Regleringen syftar till att upprepa begränsningar eller avbrott av innehåll ska stävjas. Dock bör effekten av denna reglering utvärderas, för att tillse att de stora plattformarna tar den hänsyn som är erforderlig för att innehåll av stort allmänintresse från ansvariga medieleverantörer, som till exempel public service, inte tas bort eller exempelvis redigeras på ett otillbörligt sätt.

Mediefrihetsförordningens tillkomst måste ses mot bakgrunden av den negativa utvecklingen i flera europeiska länder för den oberoende journalistiken, inte minst av public service. I Sverige finns en ägar- och finansieringsmodell som innebär ett förhållandevis gott skydd av public service oberoende. Att utnämmandet och kriterier för uppdrag som styrelseledamot respektive verkställande direktör ska kompletteras så att regleringen blir öppnare för insyn, som föreslås i promemorian, är ett gott förslag. Vi menar att bolagen själva ska besluta om tillvägagångssätt och kriterier och att förändringarna som förs in i bolagsordningen inte, som föreslås i promemorian, ska kräva regeringens godkännande. Det är av vikt att hålla public service oberoende och undan ett politiskt inflytande över tillsättningar.

Ester Pollack

Professor emerita

Tore West

Prefekt